REDE VAN Mr. A. M. JOEKES

Partijgenoten.

Gisteren hebben enige partijen en groepen besloten, met opheffing van het bestaande partij- en groepsverband, samen op te richten de Partij van de Arbeid.

De voorstellen, die ten grondslag liggen aan deze oprichting, zijn besproken in de Politieke Studie-Commissie, op initiatief van de N.V.B.

Voor dit initiatief wil ik een woord van dank richten tot het Bestuur van de N.V.B. Indien dit het enige was, dat de N.V.B. tot stand heeft gebracht, hetgeen niet het geval is, dan zou haar bestaan alleen reeds daardoor gerechtvaardigd zijn.

De besprekingen in de Studie-Commissie hebben plaats gehad in een geest van onderlinge vriendschap, van openhartigheid en vertrouwen. Wij zijn echter niet blind geweest voor de verschillen, die er waren. Deze besprekingen hebben geleid tot de gemeenschappelijke voorstellen, die u bekend zijn. De Partij van de Arbeid zal zijn een partij op principieel democratische grondslag met modern-socialistische doelstelling. De democratische grondslag waarborgt de erkenning van de waarde van de menselijke persoonlijkheid. Het doel is, den mens te plaatsen in zodanige omstandigheden, dat hij zich kan ontplooien. De mens is tevens deel van de gemeenschap, welke de vérstrekkende taak heeft de ordening van het maatschappelijk en staatkundig leven tot stand te brengen. Welke nodig is voor de ontplooiing van de persoonlijkheid.

Ook de gemeenschap moet gebonden zijn aan normen, die boven -het menselijke e kunnen en begrijpen uitgaan. Hiervan zijn wij allen doordrongen, of wij Christelijke, humanistische of Joodse' groepen vertegenwoordigen.

Na de doorgestane tijd van bezetting, is de oprichting van de nieuwe partij, met opneming daarin van verschillende groepen, een dubbel verheugen feit. Tijdens de bezetting hebben wij allen ondervonden of althans van nabij meegemaakt, dat een allesbeheersende staatsmacht met het leggen van het hoogste gezag in handen van één persoon er toe leidt, dat de rechten van den mens op de ergerlijkste wijze miskend en vertrapt worden. Het is bij de overweldiging van Nederland een wijs besluit van de Regering geweest om haar toevlucht elders te zoeken. Zij heeft daardoor, onder de onvolprezen, leiding vim H.M. de Koningin, met medewerking van Haar raadslieden, van Engeland uit leiding kunnen geven aan de gemeenschappelijke strijd tegen den overweldiger en de Nederlandse vlag hoog gehouden. Nederland en Indonesië zijn onder de voet gelopen en wij hebben, evenals Indonesië, ondervonden wat het betekent, wanneer men onder een dergelijk dictatoriaal bestel moet leven.

Onder de druk van den vijand hebben wij elkaar beter gevonden, dan tevoren het geval was. Reeds voor de oorlog groeide het besef, dat alle groeperingen uit het Nederlandse volk tezamen moesten trachten de sociale gerechtigheid te verwerkelijken. In de oorlog werd dit besef krachtig vei sterkt door de gemeenschappelijke strijd tegen den overweldiger en het door hem gepleegde onrecht.

Bij de vreugde over de bevrijding kwam het leed om de vele gevallenen. Wij herdenken in eerbied degenen, die hun leven hebben gegeven, opdat een betere toekomst voor ons mogelijk zou zijn. Dit doet ons dubbel beseffen, dat wij allen gezamenlijk moeten trachten een betere tijd voor te bereiden en mogelijk te maken.

Wij hebben tevens de verplichting, te zorgen, dat zij, die van de oorlog hebben geleden, geholpen worden, opdat zij tenminste van de meest kwellende' zorgen worden bevrijd. Wij zullen dat niet vergeten.

Het is nu zover gekomen, dat groepen van verschillende geloofsovertuiging en levensbeschouwing samen zijn verenigd in één partij. De verschillen worden niet miskend of over het hoofd gezien, maar erkend en aanvaard. Wij zijn ervan overtuigd, dat de verschillen en de invloed, die zij hebben op de persoonlijke opvattingen, geen, bezwaar, doch juist een versterking zullen vormen voor een samengaan om het gemeenschappelijke doel, staatkundig en maatschappelijk, zoveel mogelijk te benaderen.

Het besluit tot de fusie is genomen op 8 Februari. Dit was reeds een dag van historische betekenis. Immers op dezelfde dag, haast 3 eeuw geleden, werd de Leidse Hogeschool geopend, geschonken door - den Prins van Oranje, leider van het Nederlandse verzet tegen de Spaanse overheersing, aan de stad Leiden, a erkenning tegenover de burgerij van Leiden, die zo lang, niettegenstaande de grootste ontberingen, onwrikbaar had stand gehoede en die, dank zij deze tegenstand, het Uur der bevrijding mocht beleven. De Hogeschool te Leiden werd een bolwerk van de vrijheid. Ik spreek de hoop uit, dat de beslissing van gisteren de belofte inhoudt, dat de Partij van de Arbeid zal zijn voor de toekomst het bolwerk van de Nederlandse vrijheid, in deze zin, dat wij, o de democratische beginselen, die wij gezamenlijk belijden, de grote taak aanvaarden, die in gemeenschappelijke krachtsinspanning moet worden volbracht voor Nederland, de overzeese gebieden en in internationaal verband.

De voorzitter van dit congres heeft gezegd: Hier is de Partij van de Arbeid. Ik voeg daaraan toe namens de Vrijzinnig-Democraten-van-gisteren: Wij zijn bereid met volle kracht daaraan mede te werken, in het vertrouwen, dat wij aan deze taak onze bijdrage zullen kunnen leveren.